

ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

«Ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος» (Ἄπ. 1,10)

Ελλάς, «Ἐν τούτῳ νίκα»

Εορτή, ἀγαπητοί μου, εορτή μεγάλη, τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς ἁγίας Ἑλένης. Τὴν εορτάζουμε ὄχι μόνο ἔμεῖς ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ὀρθόδοξοι λαοί. Στὴν Ὀρθοδοξία χιλιάδες εἶνε ἐκεῖνοι πού φέρουν τὰ ὀνόματα τῶν ἁγίων αὐτῶν• μικροὶ τοῦ λαοῦ ἀλλὰ καὶ μεγάλοι ἄρχοντες, πρίγκιπες καὶ βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου, ἀπ' τοὺς ὁποίους ἐνδοξότερος εἶνε ὁ Κωνσταντῖνος ΙΑ΄ ὁ Παλαιολόγος, πού ἔπεσε μαχόμενος ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τοῦ ἱεροῦ καθήκοντος.

Τὸ ἐπίθετο Μέγας δίδεται ἀπὸ τὴν ἱστορία σὲ πρόσωπα ἐξάιρετα, σὲ μεγάλες φυσιογνωμίες τῆς ἀνθρωπότητας. Μέγας λ.χ. ὠνομάστηκε τὸ εὐγενὲς τέκνο τῆς Μακεδονίας ὁ Ἀλέξανδρος, πού ἔφθασε μέχρι Νείλου καὶ Ἰνδιῶν καὶ ἵδρυσε τὴ μεγάλη ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία, πού προετοίμασε τὸ ἔδαφος γιὰ τὸ χριστιανισμό.

Ἄλλ' ἐὰν ὁ Ἀλέξανδρος εἶνε μέγας μιὰ φορά, ἑκατὸ φορές μέγας εἶνε ὁ Κωνσταντῖνος. Κι αὐτὸ δὲν εἶνε ἓνας κενὸς τίτλος• εἶνε μία πραγματικότης. Διότι ἡ ἱστορία –ὄχι ἡ μυθολογία– μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, πού ἵδρυσε ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ τιμίου τοῦ αἵματος, στὰ πρῶτα χρόνια διώχθηκε ἀπηνῶς• ἀπὸ Ἑβραίους, ἀπὸ εἰδωλολάτρεις, ἀπὸ ἡγεμόνες καὶ βασιλεῖς, ἀπὸ ποιητὰς καὶ φιλοσόφους. Πολεμήθηκαν ἀγρίως οἱ Χριστιανοὶ τῶν πρώτων αἰώνων• μὲ διαβολὲς καὶ συκοφαντίες, μὲ φωτιὰ καὶ σίδερο, μὲ φυλακὲς καὶ ἀγχόνες, μὲ ὅλα τὰ μέσα κακουργίας πού μπορεῖ νὰ ἐπινοήσῃ τὸ ἀνθρώπινο μυαλό. Τοὺς πολέμησαν Δέκιιοι, Διοκλητιανοί, Νέρωνες – πόσα χρόνια, παρακαλῶ• τρεῖς αἰῶνες, τόσο βάσταξαν οἱ διωγμοί. Ἐκατομμύρια μάρτυρες ἀνέδειξε τότε ἡ θεία πρόνοια• ἄντρες, γυναῖκες, παιδιὰ προτίμησαν νὰ θυσιαστοῦν, γιὰ νὰ μείνουν πιστοὶ στὸ Χριστὸ καὶ τὴν ἁγία του Ἐκκλησία.

Τριακόσα χρόνια! Καὶ πότε σταμάτησε ὁ διωγμός, σὲ ποιά χρονικὴ στιγμή; Ὅταν βασίλευσε ὁ Κωνσταντῖνος. Ἡ ἱστορία βεβαιώνει, ὅτι αὐτὸς εἶν' ἐκεῖνος πού ἔπαυσε τὸ διωγμό.

* * *

Ἦταν Χριστιανός; Ὁχι. Παιδὶ εἰδωλολάτρου βασιλέως ἦταν. Ἀλλὰ ἡ μητέρα τοῦ ἐνέπνευσε εὐμενῆ αἰσθήματα ἀπέναντι στὴν Ἐκκλησία. Στὸ νὰ πιστέψῃ ὀριστικὰ στὸ Χριστὸ συνετέλεσε πρὸ παντὸς ἓνα θαῦμα. Ποιό; Ἄς μὴν πιστεύουν οἱ ἄπιστοι, δικαίωμά τους• ἔμεῖς πιστεύουμε ὅτι γίνονται θαύματα. Καὶ τὸ θαῦμα αὐτό, τὸ ὁποῖο ἀναφέρουν οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἐποχῆς, εἶνε τὸ ἑξῆς.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἔφτασε ἔξω ἀπ' τὴ Ῥώμη, στὸν Τίβερι ποταμό, ἀπὸ τὴ μία ὄχθη. Ἀντίπαλο στὴν ἀπέναντι πλευρὰ εἶχε τὸ Μαξέντιο μὲ πολὺ ὑπέρτερο στρατό, σχεδὸν πενταπλάσιο. Οἱ στρατηγοὶ τοῦ δίσταζαν νὰ συγκρουστοῦν μὲ τόσες δυνάμεις πεζῶν, ἰππέων, ἀρμάτων. Ἀλλὰ οἱ πόλεμοι δὲν κερδίζονται μὲ τὰ νοῦμερα• κερδίζονται μὲ τὴν πίστι καὶ τὴ δύναμι τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ θαῦμα ἔγινε• τὸ ὁμολογοῦν ὅλοι, τὸ βεβαιώνει ἡ ἱστορία. Ἐπάνω δηλαδὴ στὸν οὐρανό, ἐνῶ ἦταν μεσημέρι κι ὁ ἥλιος ἔλαμπε, φάνηκε ἓνα ἀστέρι σὲ σχῆμα σταυροῦ μὲ τὰ γράμματα «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ». Τὴν ἴδια νύχτα ὁ Κωνσταντῖνος εἶδε σὲ ὄραμα τὸ Χριστὸ νὰ τὸν ἐνισχύῃ. Διέταξε τότε νὰ κατεβάσουν τίς εἰδωλολατρικὲς σημαῖες καὶ ὕψωσε γιὰ πρώτη φορά χριστιανικὴ σημαία, λάβαρο μὲ τὸ σταυρὸ καὶ τὴν ἐπιγραφή «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ». Ἡ στρατιὰ ἐκεῖνη ὤρμησε, πέρασε τὴ Μουλβία γέφυρα καὶ εἰσῆλθε νικήτρια στὴ Ῥώμη.

Ἐν συνεχείᾳ προχώρησε στὴν Ἀνατολή, νίκησε καὶ ἄλλον ἀντίπαλο, τὸ Λικίνιο. Ἔτσι κατέλυσε τὸ εἰδωλολατρικὸ κράτος, ἵδρυσε χριστιανικὸ κράτος, καὶ μετέφερε τὴν ἔδρα του στὸ ἀρχαῖο Βυζάντιο, στὸ Βόσπορο. Ἐκεῖ ἀνήγειρε τὴ νέα πρωτεύουσά του, τὴν Κωνσταντινούπολι, ἡ ὁποία ἐπὶ χίλια χρόνια στάθηκε ὁ φάρος Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Καὶ τί ἔκανε ὡς βασιλιάς; Ἀναφέρω μερικὰ ἀπὸ τὰ διατάγματα πού ὑπέγραψε• ἄς τ' ἀκούσουν καὶ ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν πολιτικῶν κομμάτων, ἂν εἶνε Ἕλληνες καὶ Χριστιανοὶ καὶ δὲ θυμοῦνται τὸ Χριστὸ μονάχα στὰ πανηγύρια. Πρῶτον, σταματᾷ ὁ διωγμός τῶν Χριστιανῶν• κανεὶς νὰ μὴν τοὺς πειράζῃ, εἶνε ἐλεύθεροι νὰ βγοῦν ἀπὸ τίς κατακόμβες καὶ νὰ χτίσουν ἐκκλησίες. Δεύτερον, ἡ Ἐκκλησία

κηρύσσεται αυτόνομος και αυτοδιοίκητος• κανείς πολιτικός δεν έχει δικαίωμα να αναμειγνύεται στα έσωτερικά της. Τρίτον, απαγορεύεται ή βλασφημία• στο έξις κανείς μη τολμήση να προσβάλη τὰ θεῖα. Ὑψωσε μάλιστα στήν Κωνσταντινούπολι στήλη – κολώνα ὕψους πολλῶν μέτρων, ὀρατὴ ἀπὸ παντοῦ στοὺς Βόσπορο, μὲ μεγάλο σταυρὸ καὶ τὸ «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ», ποὺ φωτιζόταν τὴ νύχτα. Καὶ ἄλλα ἀκόμα εὐεργετικά μέτρα ἔλαβε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, μὲ τὰ ὁποῖα μεριμνοῦσε γιὰ τὸ λαὸ καὶ προστάτευε τὴν Ἐκκλησία.

Π' αὐτὸ λοιπὸν ὠνομάσθηκε μέγας. Τριακόσα χρόνια ὑπέμεινε ἡ Ἐκκλησία μέσα στις ὁπές τῆς γῆς καὶ τίς κατακόμβες διωκομένη, καὶ τέλος ὁ Θεὸς ἔστειλε τὸ ὄργανο τῆς σωτηρίας. Καὶ τὸ ὄργανο αὐτὸ ἦταν ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ ὁποῖος στοὺς τέλος, προτοῦ νὰ κοιμηθῆ, ζήτησε συγχώρησι μετανοημένος γιὰ τὰ κρίματά του καὶ βαπτίσθηκε.

* * *

Νὰ μιμηθοῦμε κ' ἐμεῖς, ἀγαπητοί μου, τὸ παράδειγμά του καὶ πρὸ παντὸς τὴν πίστι ποὺ εἶχε στὸν τίμιον σταυρὸ. Νὰ πιστεύουμε κ' ἐμεῖς, ὅτι τὸ ἰσχυρότερο ὄπλο δὲν εἶνε οἱ πυρηνικὲς βόμβες, οἱ πύραυλοι, τὰ ἄρματα. Ὅχι• γιὰ μᾶς εἶνε ὁ σταυρὸς. Πιστεύουμε; θὰ νικήσουμε• δὲν πιστεύουμε; δὲν θὰ νικήσουμε• αὐτὸ μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία. Καὶ εἴμαστε τὸ ἔθνος ποὺ ἔχει τὸ σταυρὸ ὡς σημαία καὶ ἔθνόσημο.

Στὸ σταυρὸ πίστευαν οἱ ἅγιοι, οἱ μάρτυρες, οἱ ὁμολογηταί. Ἐκεῖνος ποὺ διακρίνεται γιὰ τὴν πίστι στοὺς σταυρὸ ἦταν ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός. Ἔστηνε σταυρούς, μοίραζε σταυρούς, κήρυττε γιὰ τὸ σταυρὸ. Ἀναφέρεται στὸν βίον του τὸ ἔξις θαῦμα τοῦ σταυροῦ.

Πῆγε ὁ ἅγιος Κοσμάς στὴ Θεσσαλία, ἔξω ἀπὸ τὰ Τρίκαλα, καὶ στὸν κάμπο ἐκεῖ μαζεύτηκε πολὺς κόσμος. Ἔστησε ἓνα πελώριο ξύλινο σταυρὸ, ὅπως συνήθιζε, καὶ κάτω ἀπὸ τὴ σκιά του κήρυξε τὰ λόγια τοῦ Ἐσταυρωμένου. Ὅταν ἔφυγε, ἔμεινε ἐκεῖ ὁ σταυρὸς. Ἐνας Τοῦρκος ἀγᾶς, φανατικὸς ὀπαδὸς τοῦ Κορανίου, εἶδε τὸ σταυρὸ. Κατέβηκε ἀπὸ τὸ ἄλογό του, πῆρε ἓνα τσεκούρι, ἔκοψε τὸ σταυρὸ σὲ κομμάτια, τὰ φόρτωσε στοὺς ἄλογό του, τὰ πῆγε στοὺς σπῖτι, καὶ τὰ ἔκανε ξυλοπόδαρα τοῦ κρεβατιοῦ του. Τὸ βράδυ ἔπεσε νὰ κοιμηθῆ. Κοιμήθηκε; Δὲν κοιμήθηκε. Μόλις πῆγε νὰ τὸν πάρῃ ὁ ὕπνος, ἔγινε σεισμὸς στοὺς σπῖτι. Τινάχτηκε πάνω ἔντρομος. Κατάλαβε, ὅτι αὐτὸ τοῦ συνέβη γιὰ τὴν ἀσέβειά του. Σηκώνεται λοιπὸν, παίρνει νύχτα τὰ κομμάτια, τὰ συναρμολογεῖ καὶ τὰ κάνει πάλι σταυρὸ, τὸν βάζει στὸν ὦμο, καὶ ὄχι πλέον στοὺς ἄλλο ἀλλὰ πεζὸς καὶ φορτωμένος, ἀφοῦ βάρδιζε χιλιόμετρα, πῆγε καὶ ἔστησε τὸ σταυρὸ στοὺς ἴδιο μέρος. Κι ἀπὸ ἑκείνη τὴν ἡμέρα ἐρχόταν ἐκεῖ κάθε βράδυ καὶ ἀναβε τὸ καντήλι.

Μὲ τὴ δύναμι τοῦ σταυροῦ τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος ξεκίνησαν ἀπὸ τὴ Μελούνα μὲ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους καὶ ἔφτασαν μέχρι τὴ Σόφια καὶ τὴν Ἄγκυρα. Γνωρίζω στρατιῶτες καὶ ἀξιωματικοὺς ποὺ μὲ τὸ σταυρὸ βάρδιζαν πρὸς τὰ ἔμπρός. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς, ποὺ πίστευε στοὺς Χριστὸ καὶ πέθανε φτωχός, μόνο μὲ τὸ στρατιωτικὸ του κρεβάτι καὶ μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Νικολάου κοντά του, ἦταν ὁ Πλαστήρας. Σταυρὸς λοιπὸν• Ἑλλάς, «ἐν τούτῳ νικά».

Θαυμασταί κ' ἐμεῖς τοῦ ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, στήσαμε πέντε σταυρούς, σὲ διάφορα σημεῖα τῆς ἐπισκοπῆς μας.

Καὶ τελειῶνω πρακτικά. Ἄν εἶσαι Χριστιανός, νὰ κάνῃς τὸ σταυρὸ σου κανονικά, ὄχι τυπικά καὶ βιαστικά• αὐτὸ εἶνε ἐμπαιγμός• μερικοὶ νομίζουν πὼς παίζουν βιολί. Δὲν εἶνε βιολί ὁ σταυρὸς, εἶνε σύμβολο τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ὄπλο κατὰ τοῦ διαβόλου. Ἐνωσε τὰ τρία δάχτυλα τοῦ δεξιοῦ σου χεριοῦ• αὐτὸ σημαίνει• Ἁγία Τριάς, ἐλέησον τὸν κόσμον. Φέρε τὸ χέρι σου ψηλὰ στοὺς μέτωπο• αὐτὸ σημαίνει• Χριστέ, ἦσουν στὰ οὐράνια. Μετὰ φέρε το χαμηλὰ στὴν κοιλιά• αὐτὸ σημαίνει• Χριστέ, ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς χαμήλωσε σὰν τὸν ἀετὸ καὶ ἐνανθρώπησε στὴ γῆ νὰ μᾶς σώσης. Κατόπιν φέρε το στοὺς δεξιὸ ὦμο, ποὺ σημαίνει• Χριστέ, βάλε με στὸν παράδεισο μαζί μὲ τὸ ληστή, «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (Λουκ. 23,42). Ἐπειτα φέρε το στὸν ἀριστερὸ ὦμο, ποὺ σημαίνει• Κύριε, μὴ μὲ βάλῃς στὴν κόλασι. Μιὰ φορὰ νὰ κάνῃς τὸ σταυρὸ σου μὲ πίστι, κατεβάζεις τὰ ἄστρα στὴ γῆ• τὸ ἄλλο, χίλιες φορὲς νὰ τὸ κάνῃς, δὲ γίνεται τίποτα.

Αὐτὸ τὸ σταυρὸ μᾶς παρέδωσαν οἱ πρόγονοί μας• αὐτὸν νὰ κάνουμε σὲ κάθε βῆμα. Τὸ πρῶν σηκώνεσαι; σταυρὸ κάνε. Βγαίνεις ἀπ' τὸ σπῖτι; σταυρὸ. Πιάνεις δουλειά; σταυρὸ. Πᾶς ταξίδι; σταυρὸ. Κάθεσαι νὰ φᾶς ψωμί; σταυρὸ. Πέφτεις νὰ κοιμηθῆς; μὴ ξαπλώσης χωρὶς σταυρὸ καὶ προσευχή. «Πέφτω, κάνω τὸν σταυρὸ μου κι ἄγγελος εἶνε στοὺς πλευρό μου...».

Ἔτσι ἡ πατρίδα μας θὰ μείνῃ πιστὴ στοὺς σταυρὸ πρὸς δόξαν Θεοῦ• ἀμήν.

(†) ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος